

Kaupan työehtosopimukseen tulevat muutokset kilpailukyky sopimuksesta johtuen

1.12.2016

Koulutuksen sisältö

- I. Vuosivapaajärjestelmä syrjäyttää arkipyhäjärjestelmän ja työaika pitenee
- II. Paikallinen sopiminen
- III. Muut työehtosopimuskirjaukset 1.2.2017 alkaen

Mistä tähän on tultu?

Kilpailukykyneuvottelut pähkinänkuoressa

- Keskusjärjestöjen neuvottelutulos ja liittokohtaiset soveltamisneuvottelut keväällä 2016.
- Vuosittaisen työajan pidentäminen 24 tunnilla, paikallisen sopimisen lisääminen, luottamusmiehen aseman parantaminen ja selviytymislauseke

I

Vuosivapaajärjestelmä 1.1.2017

Vuosivapaajärjestelmä — yleistä

- **Pysyvä rakenteellinen muutos:** Vuosivapaajärjestelmä korvaa arkipyhäjärjestelmän 1.1.2017 alkaen. Muutoksia TESin pykäliin.
 - Arkipyhät eivät lyhennä työaikaa, eikä arkipyhälyhennyskorvauksia makseta
- Työsopimustunnit säilyvät ennallaan
- **Tosiasiallisesti tehdyt työtunnit** ansainnan perustana
- Vuosivapaata voi ansaita enimmillään **6,5 päivää**
- Ansainta alkaa työsuhteen kestätyä **6 kuukautta**

Vuosivapaan ansainta

Vuosivapaan ansainta

- **Vuosivapaata ansaitaan tosiasiallisesti tehtyjen työtuntien perustella**
 - Työaikalain 2 luvun 4 §:n tarkoittama työajaksi luettava aika
 - Työnantajan määräämä koulutus
 - TSV ja LM työstä vapautusaika
 - Työnantajatuen piiriin kuuluvat ay-kurssit
- 1.1.2017 tai sen jälkeen alkaneissa työsuhteissa 6 kuukauden karenssi

Vuosivapaan ansainta

Tehtyjen työtuntien määrä	Vuosivapaiden määrä	Vuosivapaatuntien määrä (kokoaikatyön työaika 37,5 t)	Vuosivapaatuntien määrä (kokoaikatyön työaika 40 t)
220	1	7,5	8
440	2	15	16
660	3	22,5	24
880	4	30	32
1100	5	37,5	40
1320	6	45	48
1540	6,5	48,75	52

Vuosivapaan ansainta – esimerkki 1

Työntekijän työsuhde on alkanut ennen 1.1.2017. Hänen kohdallaan vuosivapaan ansaintaan oikeuttavia tosiasiallisesti tehtyjä työtunteja lasketaan 1.1.2017 alkaen.

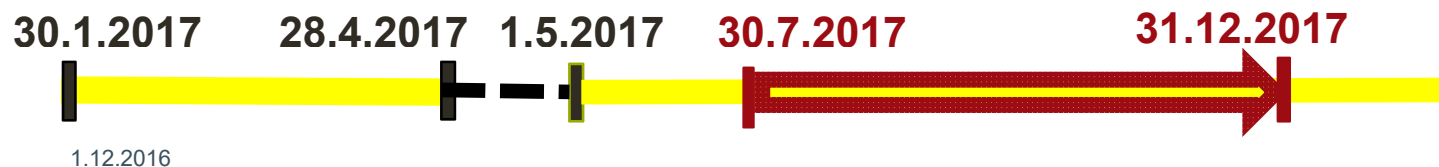
Vuosivapaan ansainta – esimerkki 2

Työntekijän työsuhde on alkanut 14.2.2017. Kuusi kuukautta tulee täyteen 13.8.2017. Hänen kohdallaan vuosivapaan ansaintaan oikeuttavia tosiasiallisesti tehtyjä työtunteja lasketaan 14.8.2017 alkaen.

Vuosivapaan ansainta – esimerkki 3

*Kausityöntekijän työsuhde on kestänyt 30.1.—28.4.2017.
Työntekijän kanssa solmitaan uusi työsuhde 1.5.2017.
Vuosivapaiden ansainta alkaa työsuhteiden kestätyä yhteensä 6
kuukautta. Tältä osin noudatetaan työsopimuslain 1 luvun 5 §:n
periaatteita työsuhde-etuuksien määräytymisestä lyhytaikaisin
keskeytyksin toisiaan seuraavissa työsuhteissa. Vuosivapaan
ansaintaan oikeuttavia tosiasiallisesti tehtyjä työtunteja lasketaan
30.7.2017 alkaen.*

Vuosivapaan antaminen

Vuosivapaan antaminen

- Mahdollisuuksien mukaan jonkin muun vapaan yhteydessä.
 - Myös yksittäisenä päivänä, kuten esimerkiksi arkipyhänä.
- Ei muiden vapaiden ajalle
- Työntekijää on kuultava
- 3 päivää tai sitä pidemmästä yhdenjaksoisesta vuosivapaasta on sovittava työntekijän kanssa.

Vuosivapaan antaminen

- Vuosivapaa on merkittävä työvuoroluettelo.
- Sille kalenterivuorokaudelle, jolle vuosivapaa sijoittuu, ei voi suunnitella alkamaan tai päättymään työvuoroa.
- Vuosivapaat tulee antaa kokonaisina vapaapäivinä
- Yhden vuosivapaan arvo on 7,5 tuntia.

Vuosivapaan antaminen

- Työntekijän ansaittua 6,5 vuosivapaata tulee 6 päivää ylittävä vapaan osa antaa kokonaisena vapaapäivänä. Vuosivapaan arvo on 3 tuntia 45 minuuttia.
- Poissaolot eivät muuta työvuoroluettelon mukaisia vuosivapaita.
- Vuosivapaan ajalta työntekijä ansaitsee vuosilomaa.

**Vuosivapaan vaikutus
työaikaan ja vuosivapaan
arvosta toisin sopiminen**

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen

- Yksi vuosivapaa vähentää kyseisen viikon tai tasoittumisjakson työpäivien määrää 1:llä ja työtuntien määrää 7,5 tunnilla.
- Kuusi päivää ylittävä vapaan osa vähentää työpäivien määrää 1:llä ja työtuntien määrää 3 tunnilla 45 minuutilla.

KAUPAN LIITTO

Palvelualojen
ammattiliitto

Servicefacket

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 4

*37,5 tuntia tekevä, yritys **ei käytä** työajan tasoittumisjärjestelmää:*

Työntekijä on maanantaista torstaihin töissä yhteensä 30 tuntia. Perjantain hän on vuosivapaalla. Vuosivapaa vähentää kyseisen viikon työpäivien määrää 1:llä ja työaika 7,5 tunnilla. Kyseisellä viikolla työpäiviä on 4 ja työaika on enintään 30 tuntia. Jos kyseisellä viikolla sovitaan tehtäväksi lisätyötä, maksetaan korotettu palkka 30 tuntia ylittäviltä tunneilta.

KAUPAN LIITTO

Palvelualojen
ammattiliitto

Servicepaket

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 5

*Alle 37,5 tuntia tekevä, yritys **ei käytä** työajan tasoittumisjärjestelmää.*

Työntekijän viikoittainen työaika on työsopimuksen mukaan 22,5 tuntia. Hän on maanantaina ja tiistaina töissä yhteensä 15 tuntia. Keskiviikon hän on vuosivapaalla, jonka arvo on 7,5 tuntia.

Kyseisellä viikolla hän voi tehdä vielä 15 tuntia lisätyötä yksinkertaisella palkalla 30 tuntiin asti. Korotettu palkka maksetaan 30 tuntia ylittäviltä tunneilta.

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 6

Työntekijälle on merkitty työvuoroluetteloon perjantaiksi vuosivapaa. Kyseessä on kuusi päivää ylittävä vapaan osa, joka toteutetaan kokonaisena vapaapäivänä ja se vähentää kyseisen viikon työpäivien määrää 1:llä ja työaika 3 tunnilla ja 45 minuutilla.

Työntekijä on töissä suunnitellusti maanantaista torstaihin yhteensä 33 tuntia ja 45 minuuttia.

Jos kyseisellä viikolla sovitaan tehtäväksi lisätyötä, maksetaan korotettu palkka 33 tuntia ja 45 minuuttia ylittäviltä tunneilta.

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 7

Yritys käyttää työajan tasoittumisjärjestelmää.

Tasoittumisjakson aikana toteutunut vuosivapaa vähentää työntekijän tasoittumisjakson työpäivien määrää 1:llä ja enimmäistyöaika 7,5 tunnilla.

Työpaikalla on käytössä 12 viikon tasoittumisjärjestelmä, jolloin jakson viikkojen enimmäistyöaika on (12 x 37,5) 450 tuntia. Jakson aikana on toteutunut 2 vuosivapaata, joiden arvo on yhteensä 15 tuntia. Jakson enimmäistyöaika on näin ollen 435 tuntia. Korotettu palkka maksetaan tämän ylittäviltä tunneilta.

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 7

Yritys käyttää työajan tasoittumisjärjestelmää.

Tasoittumisjakson aikana toteutunut vuosivapaa vähentää työntekijän tasoittumisjakson työpäivien määrää 1:llä ja enimmäistyöaika 7,5 tunnilla.

Työpaikalla on käytössä 12 viikon tasoittumisjärjestelmä, jolloin jakson viikkojen enimmäistyöaika on (12 x 37,5) 450 tuntia. Jakson aikana on toteutunut 2 vuosivapaata, joiden arvo on yhteensä 15 tuntia. Jakson enimmäistyöaika on näin ollen 435 tuntia. Korotettu palkka maksetaan tämän ylittäviltä tunneilta.

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen

- Työntekijän aloitteesta voidaan sopia toisin yksittäisen vuosivapaan arvosta

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 8

Vuosivapaan arvo on 7,5 tuntia. Työntekijän aloitteesta työvuoroluettelon mukainen 6 tunnin työvuoro sovitaan muutettavaksi vuosivapaaksi. Vuosivapaa sovitaan vastaamaan työvuoron pituutta, jolloin työntekijälle jää yhden kokonaisen vuosivapaan osalta jäljelle 1,5 tuntia vapaata.

Työnantaja ja työntekijä sopivat jäljelle jääneen vapaan antamisesta esimerkiksi:

- työpäivää tai työpäiviä lyhentämällä tai*
- maksamalla vapaa 5 §:n mukaisesti rahakorvauksena tai*
- siirtämällä vapaa työaikapankkiin*

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 9

Työvuoroluettelon mukainen työvuoro on 9 tuntia. Työntekijän aloitteesta työvuoro sovitaan muutettavaksi vuosivapaaksi, jonka arvo vastaa työvuoron pituutta. Työntekijältä kuluu 9 vuosivapaatuntia.

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 10

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia, että työntekijän 6 päivää ylittävä vapaan osa 3 tuntia 45 minuuttia toteutetaan muutoin, esimerkiksi:

- työpäivää tai työpäiviä lyhentämällä tai*
- maksamalla se 5 §:n mukaisesti rahakorvauksena tai*
- siirtämällä vapaa työaikapankkiin*

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen

- Työnantaja ja työntekijä voivat 23 §:n mukaisesti sopia toisin vuosivapaan arvosta silloin, kun
 - Työntekijän työaika on järjestetty säännöllisesti alle 7,5 tunnin työvuoroihin, joiden pituus on aina sama.
 - Vuosivapaan arvo on sovittava vastaamaan säännönmukaisen työvuoron pituutta.

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 11

Työntekijä on osittaisella hoitovapaalla. Hän tekee 6 tunnin vakiotyövuoroja 5 päivänä viikossa. Työnantaja ja työntekijä voivat sopia vuosivapaan arvon vakiotyövuoron mukaiseksi. Työnantaja voi suunnitella sovitun arvoisia vuosivapaita työvuoroluetteloon ilman erillistä sopimista.

Tällöin työntekijälle jää yhden kokonaisen vuosivapaan osalta jäljelle 1,5 tuntia vapaata. Työnantaja ja työntekijä sopivat jäljelle jääneen vapaan antamisesta esimerkiksi:

- työpäivää tai työpäiviä lyhentämällä tai*
- maksamalla vapaa 5 §:n mukaisesti rahakorvauksena tai*
- siirtämällä vapaa työaikapankkiin*

Palkka vuosivapaan ajalta

Palkka vuosivapaan ajalta

- Henkilökohtainen palkka kiinteine lisineen:
 - Esim. kielilisä, vastuulisä, henkilökohtainen palkanlisä
- Tuntikohtaisia olosuhdelisiä ja työaikalisiä ei huomioida
- Provisiopalkkaisen tulee saada vuosivapaan ajalta keskimääräinen päiväprovisionsa.

**Vuosivapaan maksaminen
rahakorvauksena**

Vuosivapaan maksaminen rahakorvauksena

- Vuosivapaan jatkuvasta maksamisesta rahakorvauksena voidaan sopia työntekijän kanssa 23 §:n mukaisesti silloin, kun
 - työntekijä on vuosivapaan ansainnan piirissä.
- Ansaittu vuosivapaa maksetaan heti seuraavana palkkapäivänä

Vuosivapaan maksaminen rahakorvauksena

- Työntekijän aloitteesta voidaan sopia yksittäisen vuosivapaan tai sen osan maksamisesta rahakorvauksena.
 - Kokonaisen vuosivapaan maksaminen tai
 - ”Häntien maksaminen”
- Rahakorvaus maksettava seuraavana palkkapäivänä.

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 12

Työntekijälle on kertynyt 4 vuosivapaata ja hän haluaa saada yhden vuosivapaan rahakorvauksena. Jäljelle jääneiden vuosivapaiden maksamisesta rahakorvauksena tulee sopia erikseen.

Vuosivapaan maksaminen rahakorvauksena

- Rahakorvauksen suuruus saadaan laskemalla:
 - Työntekijän henkilökohtainen palkka, joka
 - Kerrotaan vuosivapaan arvolla
- Kuukausipalkkaisen työntekijän tuntipalkka saadaan jakamalla työntekijän **kokoaikatyön** mukainen kuukausipalkka luvulla 160.
 - Suhteutettu kuukausipalkka lasketaan myös kokoaikatyön mukaan

Vuosivapaan maksaminen rahakorvauksena

- Silloin, jos vuosivapaita ei ole ollut mahdollista antaa (hyväksyttävästä syystä) ansaintavuotta seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä / kirjallisesti työntekijän aloitteesta sovittaessa seuraavan vuoden loppuun mennessä
- Maksetaan työntekijän seuraavana palkkapäivänä
- Työsuhteen päättyessä pitämättömät vuosivapaat korvataan rahakorvauksena

Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen – esimerkki 13

Työntekijä on ollut pitkällä sairauslomalla, eikä vuosivapaata ole voitu tästä syystä antaa huhtikuun loppuun mennessä. Tällöin työnantaja maksaa vuosivapaat huhtikuun jälkeisenä seuraavana palkkapäivänä.

Vuosivapaan maksaminen rahakorvauksena

- Työnantajalla on oikeus periä vuosivapaan ajalta maksamansa palkka takaisin, jos:
 - Työntekijän aloitteesta on sovittu vuosivapaan pitämisestä ennen kuin työntekijä on ansainnut vuosivapaata
 - Työsuhde päättyy työntekijästä johtuvasta syystä
- Työnantajalla ei vastaavaa oikeutta, jos vuosivapaat annettu ennakkoon työnantajan aloitteesta.

Liitot suosittelevat

- Mahdolliset kertyneet työaikapankkivapaat, liukumat ja muut vastaavat ”saldovapaat” pidettäisiin ennen vuoden vaihdetta.
 - 1.1.2017 alkaen näitä tunteja ei lasketa tosiasiallisesti tehdyiksi työtunneiksi
 - Ei huomioida vuosivapaan ansainnassa
- Tosiasiallisesti tehdyt työtunnit ja ansaitut vuosivapaat yhteisesti nähtäville

II

Paikallinen sopiminen

Työpaikkakohtainen sopiminen 1.2.2017 alkaen

- Vuosivapaajärjestelmän vaihtoehto: Työpaikkakohtaisesti 23 §:n mukainen sopiminen arkipyhäjärjestelmän käyttöönotosta ja työajan pidentämisestä 38 viikkotyötuntiin (1.1.2017 alkaen)
- Lomautusilmoitusajan lyhentäminen 14 päivästä 7 päivään
- 12 tunnin työvuoro varastotyössä
- Omailmoitusmenettely sairauspoissaoloissa

Arkipyhäjärjestelmä ja 38 tunnin viikkotyöaika (1.1.2017 alkaen)

- Työpaikkakohtaisesti voidaan sopia (23 §) **arkipyhäjärjestelmän käyttöönotosta** vuosivapaajärjestelmän sijaan 1.1.2017 alkaen
 - Sopijana työntekijä/työntekijät/luottamusmies
- Kokoaikaisten työntekijöiden työaika pitenee 38 viikkotyötuntiin
- Osa-aikaisten työaikaan ei muutosta
- Sopimus voimassa vähintään kalenterivuoden kerrallaan

Arkipyhäjärjestelmä ja 38 tunnin viikkotyöaika (1.1.2017 alkaen)

- Yksittäisen ammattiryhmän sisällä on sovellettava samaa työajan lyhentämisyjärjestelmää
- Yritys voi halutessaan soveltaa molempia työajan lyhennysmalleja rinnakkain yrityksen eri ammattiryhmien välillä

Lomautusilmoitusajan sopiminen lyhyemmäksi (1.2.2017 alkaen)

- Toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen otettu työntekijä voidaan lomauttaa 14 päivän ilmoitusajalla.
- Työpaikkakohtaisesti sopien (23 §:n mukaan) ilmoitusaikaa voidaan lyhentää 7 päivään. Jos työpaikalla on luottamusmies, asiasta sovitaan hänen kanssaan.

12 tunnin työpäivä varastossa (1.2.2017 alkaen)

- Varastotyössä voidaan työpaikkakohtaisesti sopia (23 §:n mukaan), että säännöllinen työaika voi olla enintään 12 tuntia vuorokaudessa.
 - Jos työpaikalla on luottamusmies, asiasta sovitaan hänen kanssaan.
- Korotettua palkkaa aletaan maksaa vasta 12 vuorokautisen työtunnin jälkeen – viikkotasolla raja kuitenkin 37,5 h
- Taustalla tutkimukset, joiden mukaan tuotantotyyppisessä työssä 12 h työvuoroihin ja pitempiin vapaisiin perustuva järjestelmä parantaa työhyvinvointia.

Sairauspoissaolojen oimailoitusmenettely (1.2.2017 alkaen)

- Työntekijän mahdollisuus ilmoittaa omasta työkyvyttömyydestään työnantajalle ilman työkyvyttömyyden todentavaa lääkäriin- tai terveydenhoitajan todistusta
- Max 3 pv kestävät poissaolot, jotka eivät vaadi lääkäriinhoitoa (esim. flunssa, vatsatauti)
- Menettelymääräykset sovitaan työpaikkakohtaisesti 23 §:n mukaan

III
Muut
työehtosopimuskirjaukset
1.2.2017

Luottamusmiessopimukseen muutoksia

- Luottamusmiehen liiketoimintaosaamisen kehittämiseen ja paikalliseen sopimiseen tähtäviä kirjauksia
- Uuden luottamusmiehen perehdyttäminen
- 23 §:n mukaisten työpaikkakohtaisten sopimusten tiedoksisaanti vuosittain yleisellä tasolla
- Työnantajatuon piiriin kuuluva ay-koulutus ei vähennä luottamusmiehen työstävapautusaikaa